

OBSAH

Předmluva - - - - - 5

Úvod

Německo-ruské kulturní styky v minulosti - Německá literatura z konce 19. století obrazem rozporů měšťanské společnosti - Ruští realisté pomáhají v boji proti zploštění literatury bismarckovské éry - Překlady ruské literatury obžalobné a odbojné i literatury pesimismu a zpátečnických ideologií - Tři fáze Mannova vývoje od rozpolcenosti přes protipolitický humanismus k představě nového socialistického řádu - Neblahé působení ruských emigrantů, styk s A. Eliasbergem - Mnichov střediskem poznávání ruské kultury - Ruští autoři v Mannově rodině - Mnichovská revoluce - - - - - 7

Část první

RUSKO V DÍLE UMĚLECKÉM

1. První ohlasy a podněty z ruské země

Pobyt v Itálii - Ruští realisté v Reclamově knižnici - Proměny cizí kultury v domácí literatuře - Přítomnost Dostojevského v první sbírce novel - Odrazy ruské četby a ruských reminiscencí z mládí v „Buddenbroocích“, povzbuzení z Tolstého, úsilí o překonání rozporu mezi duchem a životem s pomocí Tolstého - Dostojevskij a Tolstoj v povídce „Hladovějící“, problému lidí stojících mimo život - - - 19

2. „Tonio Kröger“ a Turgeněvova novela „Faust“

Umění je kletbou člověka - Pokus o harmonické zladění ducha a přírody - - - - - 30

3. Blížkost Dostojevského a Tolstého ve „Fiorenze“

Nový zvrát do nevíry v život a příklon k čistému duchu - - - 35

4. Krize evropského člověka v novele „Smrt v Benátkách“
 Aschenbachovy zmatky, rozpolcenost Thomase Manna, Dostojevského
 skepticismus a beznaděj Tolstého – Ruští hledači pravdy působí k zá-
 chraně „zbytečného člověka“ – – – – – 45
5. Z temnoty do světla dne
 Gončarov kmotrem „Kouzelného vrchu“ – Cesta Hanse Castorpa –
 Oblomov a Castorp – Vítězství nad kvietismem – Settembrini a
 Šolc – Souzvuky s Gončarovovými romány „Všední příběh“ a „Strž“ –
 Naphta a Volochoy – Peepkorn a Tolstoj – Smír měšťáka a uměl-
 ce – Poznání, že cesta k humanitě vede jen přes společenskou účast
 na životě – Další díla zralosti v plném přiznání k dělnému huma-
 nismu – – – – – 52

Část druhá

RUSKO V ROZPRAVÁCH A DOPISECH

1. Bloudění s Dostojevským
 Láska k Rusku v essayi o Bedřichu II. a v „Úvahách nepolitického
 člověka“, ruské příklady pro názor o škodlivosti spojení umění a po-
 litiky – Západní pseudodemokracie proti ruské humanitě – Tolstoj a
 Dostojevskij oporou Mannova konservatismu i ukazateli cest ze sta-
 rého světa – – – – – 59
2. Od poznání přemáhavého hledačství Rusů k vědomí nově
 se rodícího světa
 Úvody k Eliasbergovu výboru z ruské literatury a „Obrazárně ruské
 literatury“ projevem úcty k ruským mistrům; poměr k ruským emi-
 grantům – Essay „Goethe a Tolstoj“, příbuzenství ve vyznání života
 a výchovném poslání díla obou ctitelů přírody, Schiller a Dostojevskij
 jejich protinožci – „Vzpomínky“ M. Gorkého na Tolstého – První
 ohlas Říjnové revoluce, tolstojovský pohled na vývoj nového Ruska 78
3. Snahy o spojení umění a politiky kompromisem
 Essay „O Německé republice“ příklonem k demokracii, ruský hlas
 z r. 1923 – Pařížský deník, schůzky s emigranty, přesvědčení o nut-
 nosti obětí v boji za pokrokové ideje, uznání „nového, na východě
 vycházejícího světa“, omezené teorii německého středu a odmítání
 politického radikalismu – – – – – 87

4. Úsilí o společný boj západu a východu proti nepříteli lidstva	
Evropský fašismus ohrožuje existenci buržoasie, rozhodnutí pro „sociální svět plánu a jednoty“, naléhavost spojení sil socialismu a buržoasní demokracie proti reakci – Emigrant Mann pro přeměnu hospodářské soustavy světa a smír mezi dvěma ideologiemi; vidina sociálního humanismu v Evropě – – – – –	94
5. Vyznání profesora Zeitbloma	
Poválečné problémy a pojmy svobody a rovnosti; buržoasní demokrat Mann je přesvědčen o správnosti politiky Sovětského svazu – Výzva k nastolení míru a pořádku na světě pod společným vedením Spojených států amerických a Sovětského svazu – – – – –	99
6. Hlasatel bratrství a míru dochází cíle	
Představa o vyrovnání sociálních nesrovnalostí v komunistickém humanismu – Nevydaný manifest míru – Poslední essay o Čechovovi zpovědí Manna-člověka – – – – –	104
Závěr	
Život a literatura tvoří nedílný celek – Mannovo dílo v Sovětském svazu – – – – –	108

DOKUMENTY

Třicet dopisů Thomase Manna	
Seznam dopisů – – – – –	113
Texty – – – – –	114
Poznámky k dopisům – – – – –	162
Rejstřík – – – – –	177
Obrazové přílohy	